

Slachtrijpheid zaak van gevoel : Negen punten om aflevermoment runderen te bepalen

INTRO: Het op het juiste moment afleveren van slachtvee is belang-rijk voor tevreden afnemers en daarmee een goede prijs. Handreikingen voor het beoordelen van de slachtrijpheid.

AUTEUR: Jacco Keuper

TEKST:

Totaalbeeld

- Bekijk allereerst het totaalbeeld van het dier. Let op de bouw en algemene kenmerken. Loopt er een dikke of dunne spierbaan op de rug? Is de rug breed of smal? Is de bil rond of plat? Loopt die diep door of eindigt die ver boven de hak? Is de bil vanachter gezien open of tot de aanhechting met de achterpoot gesloten? Is de voorhand van voren gezien breed of smal? Zit er veel of weinig ruimte tussen de voorpoten? Gebruik deze informatie om de inhoud, maat en kwaliteit van het dier in te schatten. Glans op de huid is een teken van gezondheid en groei. Het zegt echter weinig over het al dan niet slachtrijp zijn.

Staartinplant

- Beoordeel de vetophoping langs de staartinplant. Allereerst is met het oog te beoordelen of er vetkussens zitten. Daarnaast is het ook te voelen door langs de staartinplant te drukken. Tussen vel en onderliggend bot zit zacht weefsel. Dat duidt op vetaanzet. Er mag iets vet zitten, anders is die te mager. Maar de ondergrond moet ook niet te slap aanvoelen; dan is het dier vervet.

Ditzelfde kan op de uitstekende delen van het bekken. Alleen voelt de vetlaag hier niet zacht, maar juist hard aan.

Bilnaad

- Let op de vetbedekking in de bilnaad. Het is een belangrijke graadmeter. Bij magere dieren zit er een inhammetje tussen de twee bilhelften. In het mesttraject vult dat zich en verandert in een bolling. Zodra er iets een plooi is, is het dier slachtrijp. Dit is met het oog waarneembaar, maar ook te voelen. Doe dit halverwege in de bilnaad, door midden onder de staart de spiermassa in de hand te nemen.

Achter de schoft

- Druk op de huid direct achter de schoft. Voel of er veel of weinig vlees tussen het onderliggende bot en het vel zit. Dit geeft een indruk van de bespiering. Bij een bespierd dier voelt u meer vlees dan bij een mager exemplaar.

Vangspier en vangvet

- Knijp in de spier net voor de achterpoot. Bij een vleestypisch dier kan het wel een halve hand vol zijn. Als de vangspier dik is, is de rest van de bespiering vaak ook goed. Voel ook wat er achter de spier zit. De holte erachter wordt gebruikt als vetopslag. Door te knijpen met de duim op de spier en de vingers erachter voel je de rijpheid. Het dier is slachtrijp als er iets vet achter de spier zit.

Zware vervetting is daar zelfs met het oog waar te nemen. Dan staat de huid boven de spier niet hol, maar bol.

Ribben

- Voel op de ribben naar de vetbedekking. Een dier moet iets vet hebben, maar niet te veel. Voel dit door een gestrekte hand op de ribben te leggen. Beweeg de vingers horizontaal een paar centimeter heen en weer over de ribben. Voel hoe makkelijk de huid over de harde ondergrond schuurt. Als de huid strak op de ribben zit, is het dier nog niet rijp. Als u de vingers gemakkelijk kunt bewegen wel. Als de ondergrond echt zacht aanvoelt is het dier te rijp.

Lende

- Meet de dikte van de lende. Leg de hand vanaf de zijkant op de rug van het dier, met de duim in de hongergroef en vingers bovenop de lende. Bij

dieren met een dikke lende is de rest van de bescpiering vaak ook goed. De spier die wordt betast levert de entrecote, het dure vlees. De dikte daarvan zegt wat over het rendement voor de slager en daarmee de prijs die de veehouder kan vragen. Bij een worstkoe kun je haast tot op het bot knijpen, terwijl die bij een echte dikbil een volle hand (12 tot 15 cm) kan zijn.

Borst

- Ga (als u rechts staat) met uw rechterhand langs de voorhand naar beneden en pak de borst voor de voorpoot vast. Leg vervolgens de linkerhand zo ver mogelijk over de rug van het dier (naar de schouder). Komt u bovenop de rug is het een licht dier, komt u niet verder dan halverwege de schoft dan heeft het dier een grote borstomvang en is dus zwaarder. Beoordeel in dezelfde greep de vetbedekking. Net als op de ribben moet het wat zacht aanvoelen (2 à 3 cm vet). Slobberig betekent te rijp (5 cm vet).

Onderkin

- Voel het dier onder de bek naar de hoeveelheid tongvet. Het mag daar wat zacht aanvoelen, dan is het dier slachtrijp. Als de onderkin van afstand al zichtbaar is, is het dier overrijp.

Kader bij artikel:

Verscheidenheid bemoeilijkt schatting

Een goede beoordeling van vlees en vet is belangrijk. Concrete waarden zijn er niet.

Is een dier slachtrijp of zou ze nog best wat kunnen groeien? Dat is een vraag waar iedere vleesveehouder die zelf zijn dieren afmest regelmatig tegenaan loopt. Concrete in centimeters, procenten of andere vaste waarden is het eigenlijk niet aan te geven. Het is vooral een kwestie van gevoel. Handelaren en slagers merken dat lang niet alle veehouders deze kunst even goed verstaan. Vaak worden dieren te rijp afgeleverd.

Een goede beoordeling van het levende dier is dus belangrijk. Wat je dan voelt en ziet is zowel de bescpiering als vetbedekking. Na het slachten is goed te zien of de beoordeling juist was. Met name op de rug en bil, waar de luxe delen zitten, moet de bescpiering goed ontwikkeld zijn. Daarbij dient er in het vlees wat vet te zitten, maar erg veel vet op het karkas moet de slager er wel bijkopen, maar er vervolgens afsnijden. Het is dus zaak de rijpheid goed te schatten. De vetbedekking gaat in een baan om het dier: van voren over de voorste schouder, over de ribben, naar de staart en dan richting bilnaad. Bij het beoordelen van de rijpheid wordt op verschillende plekken de dikte van deze vetbaan bepaald.

Het beoordelen van het ideale slachtmoment is er de laatste decennia niet eenvoudiger op geworden. Oude ijkpunten blijven wel, maar door de verscheidenheid aan diertypen bij de huidige vleesrassen treden daarbij wel verschillen op. Zo wordt een Belgisch Witblauwe van S-kwaliteit bijna niet te vet. Of kan een Piëmontese die met flinke vetkussens bij de staartinplant veel te vet lijkt, toch heel mooi van kwaliteit zijn. Naast deze rasverschillen, is er onderscheid tussen diersoorten en individuele dieren. Bij stieren is het makkelijker dan bij koeien. Koeien zijn ouder, vaak minder uniform en hebben meer aanleg voor vetaanzet. Het is daarom zaak als veehouder ieder dier afzonderlijk in de gaten te houden. Daarnaast is het een kwestie van trainen en terugkoppelen. Gewoon doen is de beste leermeester. In het verkoopgesprek kan een veehouder zijn eigen indrukken toetsen aan de mening van de handelaar of de slager.

TIP: Pas op voor klappen

TEKST: Pas op bij benaderen van dieren. Kneden en betasten gebeurt niet dagelijks. Dieren die het bedreigend vinden, kunnen door de zenuwen ineens venijnig uithalen. Bij dieren die los lopen is er naast trappen ook het risico van plotselinge bewegingen van het dier. U kunt dan onder de voet worden gelopen of op de hoorns worden genomen.

Vertrouw in dat geval vooral op de aandachtspunten die ook met de ogen waarneembaar zijn. Dus kijk vooral naar het totaalbeeld van het dier, de

vetbedekking in de bilnaad, vetkussens naast de staartinplant en eventueel bolling van de vang.